

Nr 485.

Godkänd av första kammaren den 29 juni 1945.

Godkänd av andra kammaren den 29 juni 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till de tekniska högskolorna m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 252.)

Till Konungen.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkten 117) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1945/46 beräkna vissa anslag för de tekniska högskolorna m. m.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 326, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 27 april 1945, framlagt förslag i ämnet.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft *dels* motionen I: 401, vari hemställts, att riksdagen ville besluta, att den vid tekniska högskolan förefintliga befattningen som snickare skall förändras till en befattning som modellsnickare i lönegrad A 7, samt att riksdagen ville företaga härav betingad ändring i förslaget till avlöningsstat för tekniska högskolan, *dels ock* motionen I: 404, vari hemställts, att riksdagen måtte i den i proposition nr 326 föreslagna personalstaten för de tekniska högskolornas bibliotek upptaga andre bibliotekarier och amanuenser med heltidstjänstgöring

med en lönegradsplacering lika den för motsvarande tjänstemän vid kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken och därvid tillika uttala, att för anställning som amanuens och för befordran till andre bibliotekarie bör fordras avlagd filosofie licentiatexamen.

Departementschefen har inledningsvis framhållit, att det icke befunnits möjligt för Kungl. Maj:t att utan ytterligare överarbetning av de föreliggande sakkunnigförslagen taga definitiv ståndpunkt i den aktuella frågan rörande omorganisation av den högre tekniska undervisningen i så god tid att riksdagen kunnat föreläggas förslag till en mera väsentlig omorganisation redan från och med ingången av budgetåret 1945/46. I stället föreslår departementschefen nu vissa partiella förändringar, som icke ansetts vara ägnade att föregripa det slutliga ställningstagandet till huvudförslagen. Bland de spörsmål av principiell räckvidd, som sålunda för närvarande skjutas åt sidan, nämner departementschefen särskilt det grundläggande spörsmålet om den årliga elevintagningens storlek vid de tekniska högskolorna. I detta hänseende ha de sakkunniga för den högre tekniska undervisningen utgått från en intagning av 700 elever årligen såsom lämplig, därav 450 vid tekniska högskolan i Stockholm och 250 vid Chalmers tekniska högskola. Liksom departementschefen får riksdagen erinra, att den ståndpunkt man kommer till i denna fråga blir av betydelse bland annat för utformningen av byggnadsprogrammen för de båda högskolorna. Utan att vilja föregripa den slutliga omprövningen av spörsmålet om den årliga elevintagningens storlek får riksdagen likväl såsom sin mening uttala, att de angivna elevantalen i stort sett synas lämpliga och ägnade att läggas till grund för utformningen av utbyggnadsprogrammen.

Jämväl det förslag till den tekniska bibliotekstjänstens ordnande, som framlagts av särskilda sakkunniga, har departementschefen ansett kräva en överarbetning. I anslutning till detta uttalande av departementschefen vill riksdagen framhålla angelägenheten av att den ifrågasatta överarbetningen äger rum utan dröjsmål, enär spörsmålet om de tekniska högskolebibliotekens omorganisation enligt riksdagens mening kräver en snar lösning.

Vad departementschefen i övrigt i detta sammanhang anfört har icke givit riksdagen anledning till erinran eller uttalande.

Tekniska högskolan i Stockholm.

Riksdagen bifaller departementschefens förslag om inrättande av en professur i elektronik och om förändring av speciallärtjänsten i stadsbyggnad till en professur i samma ämne. Likaså bifaller riksdagen förslaget rörande omreglering av professuren i geodesi och fotogrammetri till en professur enbart i sistnämnda ämne och har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i övrigt anfört i detta sammanhang. Departementsche-

fens förslag beträffande övriga lärarbefattningar bifalles jämväl av riksdagen.

Vad beträffar biblioteken har departementschefen uppskjutit ställningstagandet till frågan om dessas personalorganisation i avvaktan på resultatet av en överarbetning av det föreliggande utredningsförslaget i ämnet. I motionen I: 404 har yrkats, att viss bibliotekspersonal, som betecknas såsom jämställd med den vetenskapligt utbildade personalen vid de statliga s. k. lärda verken, skulle från och med nästa budgetår komma i åtnjutande av samma förbättring i löneställningen som tillerkänts sistnämnda personal. Med anledning av nämnda motion får riksdagen framhålla, att frågan om den här avsedda bibliotekspersonalens jämställande i lönehänseende med motsvarande personal vid de lärda verken och därmed jämförbara institutioner givetvis måste anses beroende såväl av de kompetenskrav, som anses böra uppställas, som av de arbetsuppgifter, som komma att fastställas. Båda dessa frågor ha samband med det föreliggande omorganisationsförslaget, vilket befunnits kräva ytterligare beredning inom ecklesiastikdepartementet. Riksdagen förutsätter, att den i motionen berörda frågan upptages till prövning i samband med nämnda omorganisationsförslag och att därvid de i motionen angivna synpunkterna vinna beaktande.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt beträffande personalen vid tekniska högskolan i Stockholm har icke givit riksdagen anledning till annan erinran, än att den i motionen I: 401 angivna befattningen som snickare i lönegraden Eo 7 med hänsyn till de med befattningen förenade arbetsuppgifterna syntes riksdagen böra förändras till en ordinarie befattning i lönegraden A 7 med tjänstebenenämningen snickare. Riksdagen kan alltså icke godkänna departementschefens förslag, att befattningen skulle under tjänstebenenämningen hantverkare hänföras till lönegraden A 6.

Riksdagen — som icke ansett uppflyttningen av sistnämnda befattning med en lönegrad i jämförelse med departementschefens förslag böra föranleda någon förändring i fråga om anslagsberäkningen — har uppfört nu ifrågavarande anslag för nästa budgetår med det av departementschefen angivna beloppet, 1 435 000 kronor.

Beträffande anslaget till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek har riksdagen i enlighet med departementschefens förslag anvisat ett engångsbelopp av 36 000 kronor för komplettering av högskolans bestånd av aktuell engelskspråkig teknisk litteratur. I fråga om anslagsmedlen i övrigt har departementschefen förordat anvisande av oförändrat belopp. Riksdagen har för egen del övervägt att vidtaga en höjning av sistnämnda anslagsmedel för nästa budgetår men har likväl stannat vid att bifalla departementschefens förslag om oförändrad medelsanvisning. Riksdagen vill emellertid uttala såsom sin åsikt, att de löpande anslagsmedlen till bokinköp och bokbindning för närvarande synas väl knappt utmätta, och förutsätter därför att under de närmaste åren i enlighet med biblioteksutredningens förslag

anslaget i fråga blir föremål för en successiv förhöjning. Vad riksdagen sålunda anfört har avseende jämväl å motsvarande anslag för Chalmers tekniska högskolas vidkommande.

Riksdagen har icke haft något att erinra mot vad av departementschefen föreslagits och anförts i fråga om anslagen till omkostnader, materiel m. m., stipendier, inredning och utrustning av nya lokaler, fortsättningskurs i stadsbyggnad och extra undervisningskurser.

Chalmers tekniska högskola.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag i fråga om personalorganisationen vid Chalmers tekniska högskola och har alltså uppfört högskolans avlöningsanslag för nästa budgetår med ett belopp av 515 000 kronor.

Med anledning av vad departementschefen anfört beträffande bibliotekspersonalen vill riksdagen här erinra om vad riksdagen i det föregående anfört i motsvarande fråga rörande tekniska högskolan i Stockholm.

Med hänvisning till vad riksdagen i det föregående anfört i fråga om anvisande av ett engångsbelopp för inköp för tekniska högskolan i Stockholm av modern engelskspråkig teknisk litteratur har riksdagen tilldelat jämväl Chalmers tekniska högskola ett engångsbelopp för motsvarande ändamål. Beloppet har i enlighet med vad departementschefen förordat bestämts till 24 000 kronor. I övrigt har förevarande anslag för nästa budgetår uppförts med oförändrat belopp och alltså upptagits med (25 000 + 24 000 =) 49 000 kronor.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit beträffande anslagen till Chalmers tekniska högskola har av riksdagen bifallits.

Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna.

Riksdagen har bifallit Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag till förevarande ändamål.

Byggnadsfrågor.

Riksdagen, som funnit det befogat, att de för tekniska högskolan i Stockholm angivna byggnadsföretagen komma till utförande, har anvisat anslag å respektive 116 500 kronor och 77 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Liksom departementschefen har även riksdagen funnit det av de sakkunniga framlagda byggnadsprogrammet för Chalmers tekniska högskola utgöra en lämplig generalplan för högskolans fortsatta utbyggnad. Riksdagen har genom besök på ort och ställe bibringats den bestämda uppfattningen,

att högskolans äldre byggnadskomplex icke kan anses fylla de anspråk, man torde ha rätt att kräva av en teknisk högskolas lokaler. En fortsatt utbyggnad av det s. k. Gibraltarområdet, där högskolans nyare institutionsbyggnader äro belägna, ter sig därför såsom en angelägen uppgift. Enligt riksdagens mening synes denna utbyggnad böra ske utan onödiga dröjsmål; härigenom skulle bland annat vinnas den fördelen, att några mera väsentliga kostnader icke skulle behöva nedläggas av staten för vidmakthållande av det äldre byggnadskomplexet.

Beträffande det nu närmast aktuella nybyggnadsprogrammet medger riksdagen, att nybyggnaden för avdelningen för elektroteknik samt tillbyggnaden av fysikinstitutionen utföras i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen förordade förslagen med de förändringar, som betingas av riksdagens i det följande tillkännagivna ståndpunkt beträffande uppvärmningsanordningarna.

I fråga om nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik föreligga så till vida delade meningar, att högskolans förslag att till denna byggnad skulle förläggas en för högskolans byggnader å Gibraltarområdet gemensam värme- och kraftcentral tillstyrkts av byggnadsstyrelsen men avstyrkts av vattenfallsstyrelsen och departementschefen. Dessa ha i stället förordat ett decentraliserat uppvärmningssystem i förening med kraftinköp utifrån. De av högskolan beräknade kostnaderna för högskolans förslag uppgå i jämförelse med det av departementschefen förordade förslaget till belopp, som framgå av följande sammanställning, upptagande jämväl det såsom alternativ I be-tecknade, av båda parterna avstyrkta förslaget:

	Engångskostnad kronor	Årlig kostnad kronor
Högskolans förslag (alt. III)	1 470 000	263 000
Departementschefens förslag (alt. II)	1 000 000	273 000
Alternativ I	1 240 000	281 000

Tvekan synes icke kunna råda om att högskolans förslag (alt. III) är att föredraga ur undervisningens synpunkt. Även om de ekonomiska beräkningarna, på sätt vattenfallsstyrelsen framhållit, äro i viss mån osäkra, torde dock skillnaden ur ekonomisk synpunkt mellan högskolans och departementschefens förslag icke vara av den beskaffenhet, att den bör fälla utslag till förmån för någotdera av dessa två alternativ. Riksdagen har därför ansett, att undervisningens intresse bör bliva den utslagsgivande faktorn och har fördenskull funnit lämpligt, att en kombinerad värme- och kraftcentral utbygges i huvudsaklig överensstämmelse med det av högskolan framlagda förslaget. I detta sammanhang får riksdagen framhålla, att, enligt vad riksdagen har sig bekant, dylika värme- och kraftcentraler med gott resultat redan prövats av flera olika offentliga anläggningar av med ifrågavarande högskola jämförlig storleksordning.

Vad departementschefen i övrigt anfört under förevarande punkt har icke givit riksdagen anledning till erinran eller uttalande.

Riksdagens ståndpunktstagande till förslaget om högskolans kraft- och bränsleförsörjning synes icke behöva inverka på storleken av de för ifrågasvarande ändamål för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppen. Till nybyggnader för Chalmers tekniska högskola har alltså för nästa budgetår anvisats ett investeringsanslag av 2 230 000 kronor.

Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.

I likhet med departementschefen finner riksdagen det motiverat, att ifrågasvarande förening för sin verksamhet erhåller stöd från det allmännas sida. Riksdagen bifaller därför Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för ändamålet av ett anslag av 5 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen I: 401,

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, vidtagna de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledas av vad riksdagen anfört;

dels godkänt följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	696 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	256 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	688 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	143 600
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kronor		1 785 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor	350 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Nettoutgift kronor		1 435 000;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm*: *Avlöningar* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 1 435 000 kronor;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att i enlighet med vad av departementschefen anförts under budgetåret 1945/46 medgiva överskridande av den i avlönings-

staten för tekniska högskolan i Stockholm upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 485 000 kronor;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 800 000 kronor;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 76 000 kronor;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett anslag av 18 000 kronor;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 325 000 kronor;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 11 000 kronor;

dels till *Tekniska högskolan i Stockholm: Extra undervisningskurser* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 6 000 kronor;

dels medgivit, att för docenten Edmund Schjånberg må från och med den 1 juli 1945 inrättas en personlig professur i oljekemi vid Chalmers tekniska högskola;

dels beslutat, att Schjånberg skall såsom innehavare av nämnda befattning i avlönings- och pensionshänseende vara likställd med ordinarie professor vid nämnda högskola;

dels ock bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för högskolan, som föranledas av professurens inrättande;

allt under förutsättning att Svenska skifferoljeaktiebolaget bestrider kostnaderna för Schjånbergs avlöningsförmåner och övriga med professurens tillkomst förenade kostnader på sätt av departementschefen angivits;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, vidtaga de ändringar jämväl i övrigt i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledas av vad departementschefen anfört;

dels godkänt följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	258 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	107 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	302 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	57 500
	Summa kronor	725 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor	210 000
	Nettoutgift kronor	515 000;

dels till *Chalmers tekniska högskola: Avlöningar* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 515 000 kronor;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att i enlighet med vad av departementschefen anförts under budgetåret 1945/46 medgiva överskridande av den i avlöningsstaten för Chalmers tekniska högskola upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal;

dels till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 170 000 kronor;

dels till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 300 000 kronor;

dels till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 49 000 kronor;

dels till *Chalmers tekniska högskola: Stipendier* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett anslag av 6 000 kronor;

dels till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 45 000 kronor;

dels till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till främjande av teknisk forskning* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 190 000 kronor;

dels till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 3 000 kronor;

dels till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 10 000 kronor;

dels till *Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisat ett anslag av 5 500 kronor;

dels till *Ombyggnadsarbeten m. m. vid tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1945/46 under statens allmänna fastighetsfond anvisat ett investeringsanslag av 116 500 kronor;

dels till *Anordnande av provisoriska lokaler för arkitektkontor m. m. för utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1945/46 under statens allmänna fastighetsfond anvisat ett investeringsanslag av 77 000 kronor;

dels ock till *Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1945/46 under statens allmänna fastighetsfond anvisat ett investeringsanslag av 2 230 000 kronor.

Stockholm den 29 juni 1945.

Med undersätlig vörndnad.